

Helyesírási útmutató

Az alábbiakban csak a több lexémából álló helynevek helyesírására térünk ki az egybe- és a különírás, illetve a kis és nagy kezdőbetűk használatának szempontjából. (Részletesebben lásd: FNH = FÁBIÁN PÁL–FÖLDI ERVIN–HÖNYI EDE 2010. *A földrajzi nevek helyesírása*. Budapest, Akadémiai Kiadó.)

1. Egybeírandók az alábbi névtípusok

- települések neve (bármilyen szerkezetű, nem hivatalos, történeti stb. névről is van szó)
- településrészek, ill. külterületi lakott helyek megnevezései:
  - ezek jellegzetesen a földrajzi köznévi utótagjukról ismerhetők fel: *Ferencváros* (városrész), *Alsófalu*, *Alszeg*, *Alszer* (településrészek), *major*, *puszta*, *szállás*, *háza*, *bokor*, *akna* stb. utótagú nevek mint külterületi lakott helyek nevei
  - egybeírandók a természeti nevekből alakult településrész-nevek is: *Nagyerdő*, *Pasarét*, *Rózsadomb*, amelyek erdő, rét stb. neveként kötőjeles írásmóddal állnának
    - kivétel: ha a jelzői rész különírandó nevet tartalmaz, az utótag kötőjellel kapcsolandó: *Baros*, *Gábor-telep*, *Kovács János-akna*
- ha a névben nincsen földrajzi köznév: *Ebédlátó*, *Szakállszáritó*, *Kőember*, ezeket akkor is egybeírjuk, ha a megfelelő közszoói szerkezetet különírnánk: *Nekaszáld*, *Huszárokelő*, *Széplány*
  - kivétel: ha a szerkezet grammatikailag jelölt: *Keveset érő* (lásd a 3) pontban is)
- ha a név összetett szóként értékelhető földrajzi köznévből áll: *Disznólegelő*, *Kőbánya*, *Szenesgödör*, *Jegyzőlakás*, *Kántortag*, *Mélyföld*, *Várhely*, *Gazdaház*, *Kertészház*, *Sertéslegelő*, *Mesterház*, *Bolgárkertész*.
  - ezek listájának meghatározásában a *Magyar földrajzi köznevek tára* (BÁBA BARBARA–NEMES MAGDOLNA *Magyar földrajzi köznevek tára*. Debrecen, 2014) lehet segítségünkre.
- ide sorolhatók az olyan, helynévnek csak tágabb értelemben tartható, a névtárak által felsorolt nevek, amelyek főleg épületeket, építményeket jelölnek, s ezek közszoóként egybeírandó szóösszetételek: *Vasútállomás*, *Őrház*, *Turistaház*, *Lakótelep*.

2. Kötőjellel írandók az alábbi névtípusok

- ha a név utótagjaként olyan földrajzi köznév szerepel, amelyet a *Földrajzi nevek helyesírása* a kötőjellel kapcsolandók között sorol fel: *hegy*, *rét*, *dűlő* stb.
  - a földrajzi köznevek csoportjai közül messze ez a legnépesebb, ezért inkább a kivételeket célszerű megjegyezni: egyrészt az 1) pontban említett település(rész)t jelölő egybeírandókat, másrészt a 3) pontban említett különírandókat
    - a földrajzi köznévi utótagot tartalmazó nevek előtagja lehet közszoó vagy tulajdonnév is: *Sós-patak*, *Bogács-rét*
    - az előtag egybeírandó, ha egyébként is egybeírandó lenne: *Máriapusztai-tábla*, *Ebédlátó-hegy*
    - az előtag különírandó, ha egyébként is különírandó lenne: *Veres János-patak*
    - az utótagként álló földrajzi köznév összetett szó is lehet, akkor ez is egybeírandó: *Külső-kőbánya*, *Nyolcasi-disznólegelő*
- ha a név utótagjaként helynévként értékelhető névrész áll: *Külső-Ebédlátó*, *Nagy-Villám*

- többszörös kötőjeles írásmódot akkor alkalmazunk, ha akár az elő-, akár az utótagban eleve kötőjeles írásmódú névrész szerepel
  - a földrajzi köznévi utótag előtt áll ilyen névrész: *Alsó-Döbrési-rét*
az utótag eleve kötőjeles írásmódú: *Külső-Ebédlátó-domb*
a neveket legfeljebb három részre tagolhatjuk a kötőjeles írásmóddal: *Kutasérparti-alsó-csatorna*
- ha az előtag szintagma (de nem helynév), és az utótagot kötőjellel kapcsoljuk a névhez, akkor az előtagot egybeírjuk, függetlenül attól, hogy szintagma, és nem összetétel, pl. *Szépasszony-völgy, Németasszony-föld*.
- ha egy helynév egyik tagja egybeírt településrésznévből, ennek kötőjellel vagy különírt, nem településnév jellegű változatából egyaránt származtatható, mindig az egybeírt, településrésznévi formát vesszük alapul, pl. *Gubástó* (helységréznév), *Gubás-tó* > *Gubástói-csatorna*.
- Ha egy többtagú helynévről nem állapítható meg, hogy előtaggal vagy utótaggal való bővülés révén keletkezett, akkor a nevet előtaggal bővült helynévként kezeljük, pl. *Fekete-Sár-patak, Nagy-Tó-szer*.
- Ha a bővülés folytán az első két tag személynévként is értelmezhető, akkor az ennek megfelelő írásmódot részesítjük előnyben, pl. *Kis Pál-sziget*.
- A kötőjeles kapcsolás olyan esetekben is érvényesül, amikor a közsői helyesírás szerint az alakulatot formailag összetételnek kellene tekinteni, vagy különírnánk, pl. *Kő-hegy, Templom-völgy, Kiosztott-földek, Tanulmányi-erdő*.
- Betűszókhöz kapcsolt utótagok: *MABI-üdülő, MÁVAG-üdülő*

3. Különírandók az alábbi névtípusok

utak, utcák és más közterületek nevei

-- ezek a második névrészként álló földrajzi köznévről egyértelműen felismerhetők, listájukat a FNH. is megadja

o az utcanévi utótag különírását az utcanévvé vált közsői összetételekben is érvényesítjük, pl. *Fő utca, Mise út, Piac tér*.

-- az utcanevek bővítményi része akár több szóból is állhat: ha ez tulajdonnév, annak megfelelően írjuk: *Mosoni-Duna sétány, Fehér Hajó utca*.

-- ha azonban az előtag olyan helynév, amely eredetileg kötőjeles írásmódú, utcanév részeként ezt egybeírjuk: *Szemlőhegyi utca*. A megállóhelyekre szintén ezt a szabályt alkalmazzuk, pl. *Kápolnadűlő megállóhely*.

Ha az utcanév egésze kap egy újabb jelzőt, azt különírjuk, pl. *Belső Új sor, Alsó Körtvélyes utca, Alsó Törökvész út*.

o épületek, építmények nevei, abban az esetben is, ha a benne működő intézmény nevével van helyként is megjelölve: *Református temető, Hagymási csárda, Alsó iskola, Veres templom*

• kivételt képeznek azok az idetartozó nevek, amelyeknek az előtagja személynév vagy ilyen jellegű szó, ezek kötőjellel írandók: *Anna-templom, Hajzer-ház*

• ugyanígy kezeljük a tanyaneveket is, ha ezek előtagja személynévi jellegű szó: *Kovács-tanya, Kis Péter-tanya*

• az épületek neveit intézménynévként kezeljük, a hivatalos neveket nagy kezdőbetűvel írjuk: *Fekete Borbála Általános Iskola* szálloda: külön nagybetűvel: *Béke Szálloda*

o jelölt összetételek

-- jelölt birtokos jelzős összetételek, abban az esetben is, ha az utótag földrajzi köznévi: *Döbrés alja, Híd ága, Hársas vége, Duna menti, Pilis alji*.

-- jelölt határozós szerkezet, abban az esetben is, ha az utótag földrajzi köznévi: *Gyepre járó,*

Tóra dűlő

-- jelölt tárgyas szerkezet: *Keveset érő*

o névutós és határozószós szerkezetek: *Szőlőhegy alatt, Csárda mellett, Túl a Kraszna*

ha a különírt nevek előtaggal vagy utótaggal bővülnek, azokat is külön írjuk:

-- előtaggal: *Alsó Keveset érő, Külső Döbrés alja*

-- utótaggal: *Keveset érő dűlő, Döbrés alja lapos*

o hátravetett jelzők esetében: *Hosszú-dűlő felső, Döbrés kettő*

o különírandók személynévből vagy személyt jelölő szóból álló helynevek: *Veres Bálint,*

Pál deák